

Zobrazení zánětů kolena

J.Brtková

FN a LFUK v HK

arthritis (gonitis)

aktivovaná synoviální výstelka kloubu: **synovitis**

- zbytnění a hyperémie měkkých tkání kloubu

- zmnožení synoviální tekutiny
- destrukce chrupavky / kosti
- reaktivní procesy
- šíření zánětlivého procesu periartikulárně
- následky zánětu

- zmnožení synoviální tekutiny: UZ
= detekce aktivní artritidy
- zbytnění synoviální výstelky: UZ, MR
- hyperémie synoviální výstelky:
UZ - barevné dopplerovské vyš., s KL
MR - T1 FS Gd - v časně fázi!
- demarkace od syn. tekutiny
- šíření zánětlivého procesu periartikulárně:
MR – STIR, T2 FS, PDFS - edém
MR - T1 FS Gd – hyperémie /flegmóna,
absces

- detekce hemosiderinu v kloubu (hemofilie) :

MR GE

- destrukce chrupavky / kosti:

RTG – zúžení kl. štěrbiny, eroze, destrukce k.

MR T1, DESS, PDFS, FISP - ---- „ ----

+ destrukce chrupavky

MR, CT – detailní předoperační zhodnocení,
šablony před TEP

- osteoplastické procesy:

UZ – entezofyty, kalcifikace

RTG - ---- „ ---- + osteoskleróza, periostóza

- následky zánětu:

RTG, CT – destrukce, ankylóza, sek.
artróza, porucha růstu

MR - ---- „ ----

+ uzávěr růstové štěrbiny GE

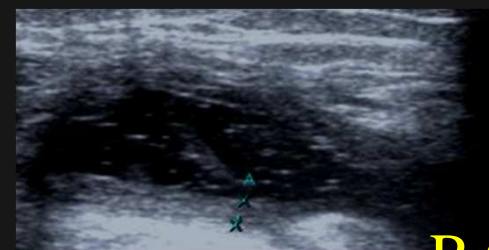
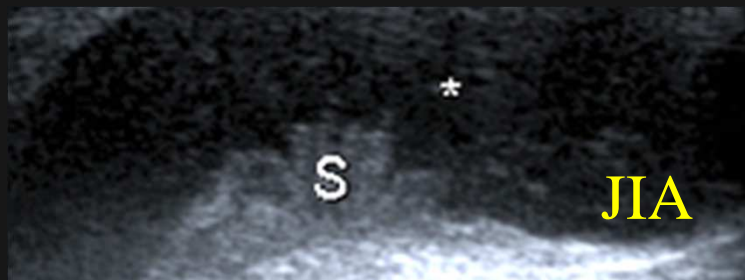

- intra/periartikulární intervence:

UZ – zaměření punkce synoviální tekutiny
z kloubu nebo z Bakerovy cysty

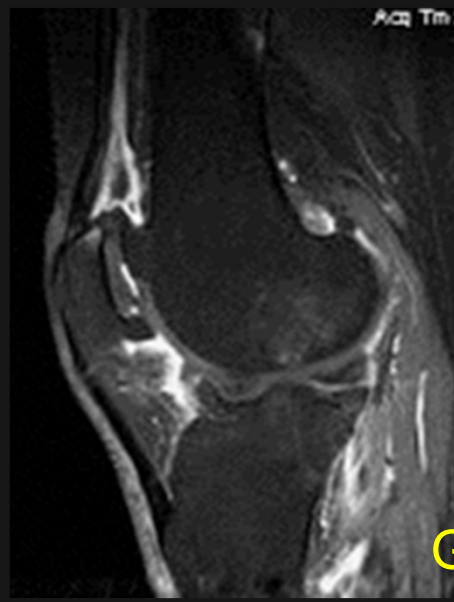
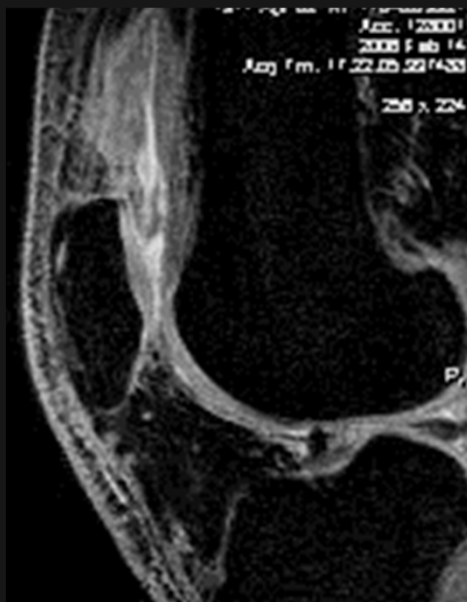
UZ – biopsie synoviální výstelky

- zbytnění synoviální výstelky a charakter tekutinové náplně jsou **nespecifické**

„rýžová tělíska“

RA

Gd

artritidy (lit.)

```
graph TD; A[artritidy (lit.)] --> B[s tlustou synovií]; A --> C[s tenkou synovií]; B --- D["• všechny inflamatorní<br>• septické<br>• krystalové<br>• amyloidosa<br>• PVNS<br>• osteochondromatosy<br>• hemofilie"]; C --- E["• chondromalacie<br>• osteochondrosis<br>dissecans<br>• CPPD"];
```

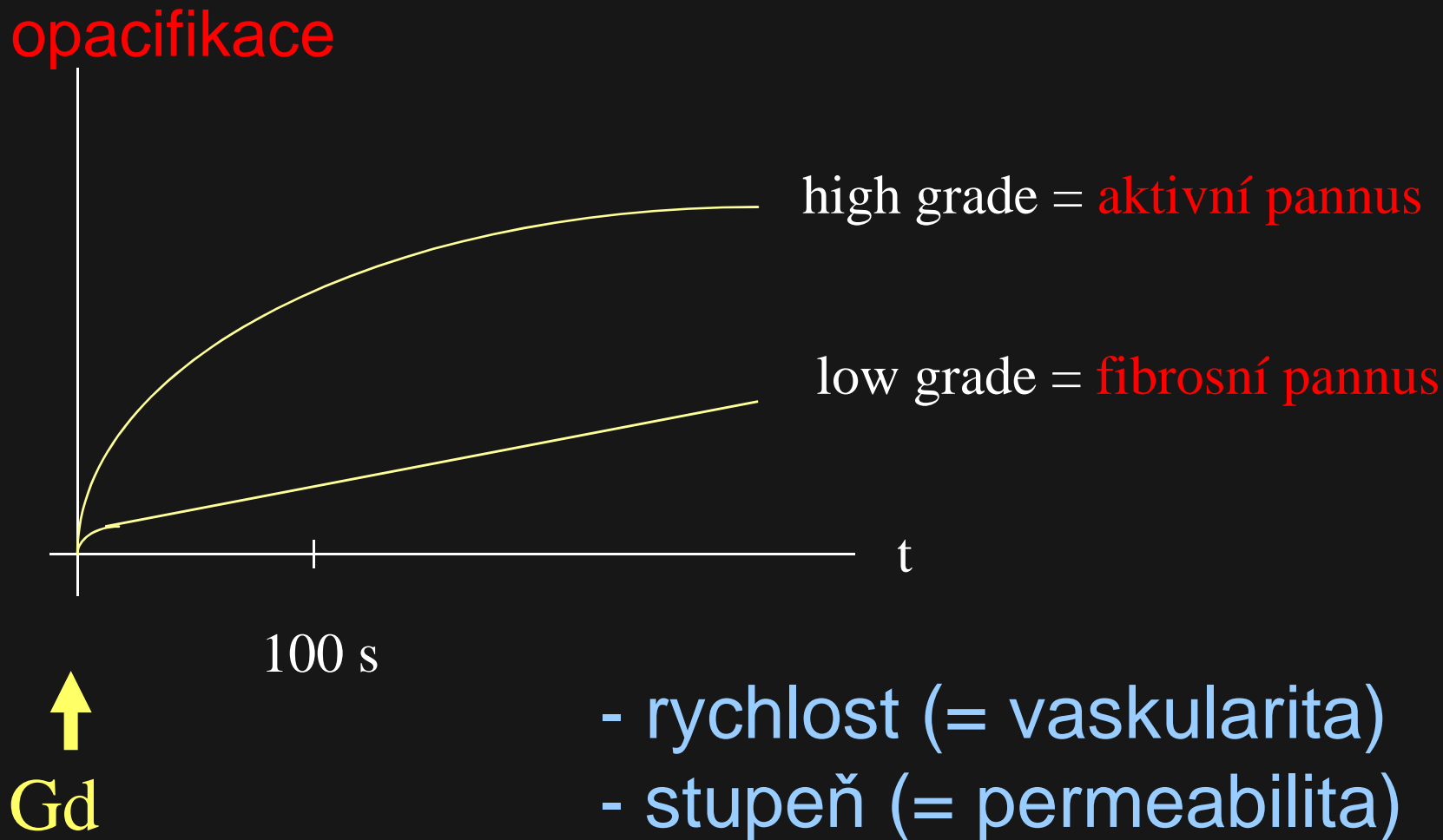
s tlustou synovií

- všechny inflamatorní
- septické
- krystalové
- amyloidosa
- PVNS
- osteochondromatosy
- hemofilie

s tenkou synovií

- chondromalacie
- osteochondrosis
dissecans
- CPPD

Míra opacifikace synoviální výstelky při dynamickém kontrastním MR vyš.:

Etiologie zánětu kolena:

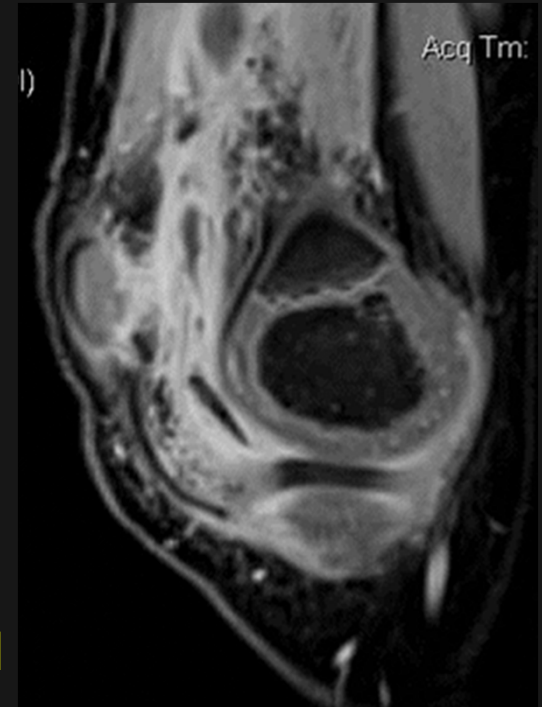
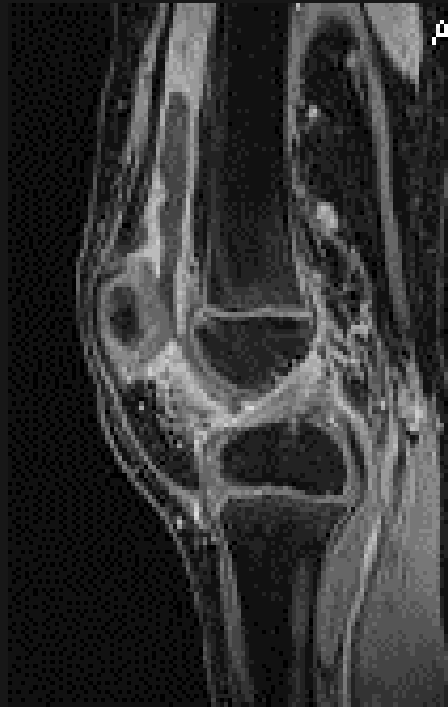
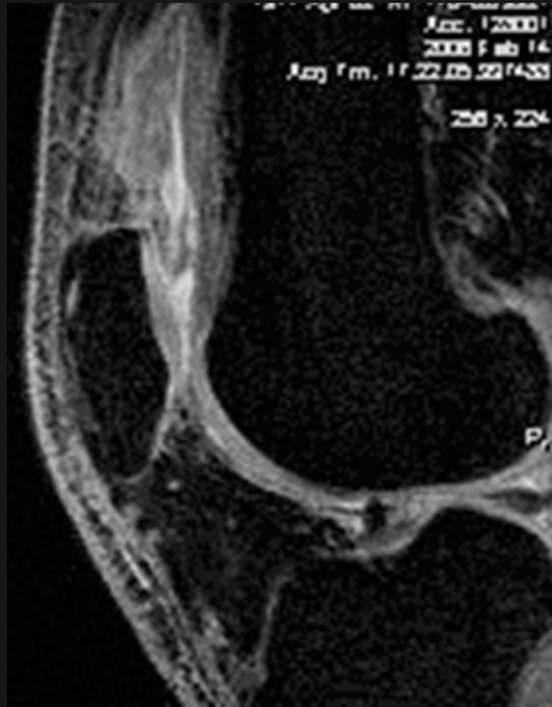
- septická gonitis
(nespecifická, specifická, smíšená)
- inflamatorní gonitidy
(RA, AS, PsA, reaktivní, JIA, enteropatické)
- difúzní onemocnění pojiva
(sclerodermie, SLE)
- gonitis z cizích těles
(TEP, ACL)
- metabolická gonitis (krystalické, hemochromatóza, hemofilie, amyloidóza)
- neuropatická artropatie

Septická gonitis

- hematogenní
- implantační
- (přímým šířením z okolí)

- nespecifická
- specifická

- septická komplikace inflamatorní gonitis

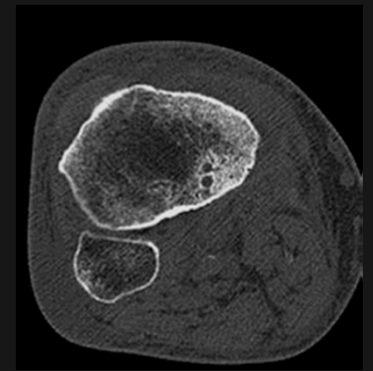
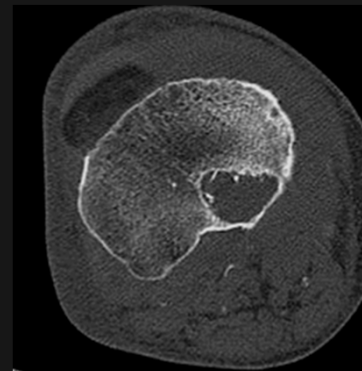
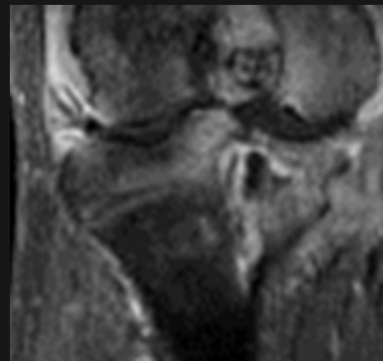
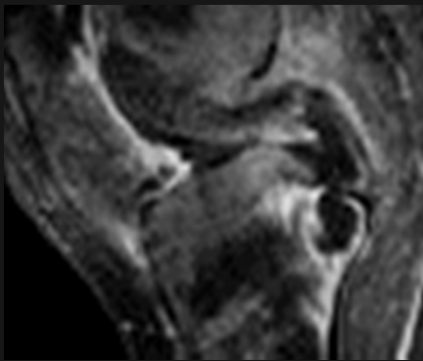
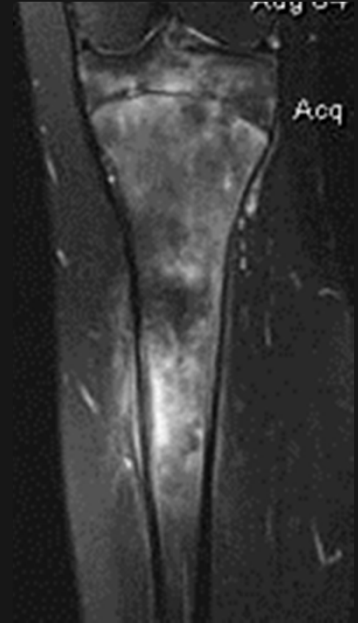
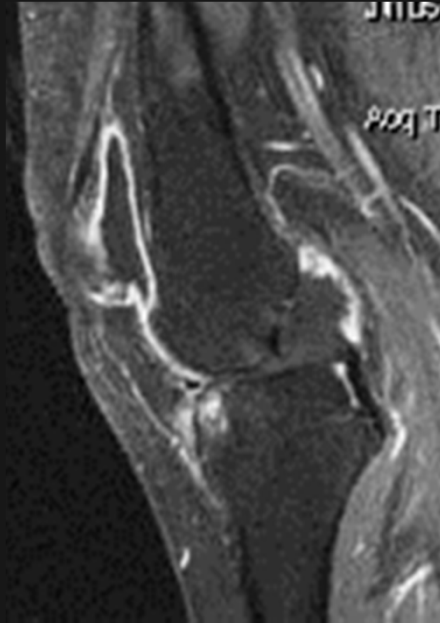
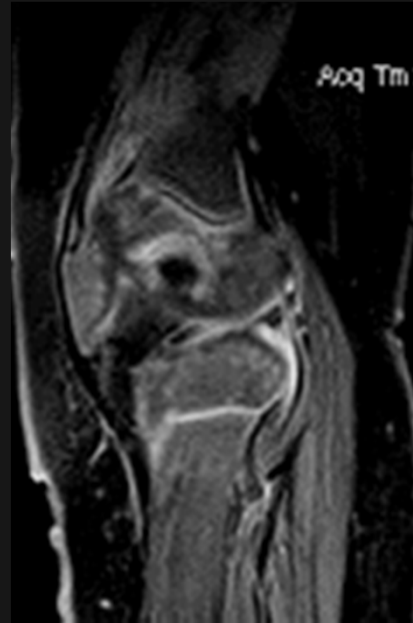
- monoartikulární - velké klouby
- patogenní mikroorganismus
- tekutina v kloubu: **pyartros**
- **zbytnění synoviální výstelky**
- destrukce chrupavky: **zúžení kl. štěrbiny**
- destrukce hlavice kloubu: **defekt**
- **± edém k. dřeně**
- **± edém / flegmóna / (absces) měkkých tkání**
- pro dg. nutná **aspirace synov. tekutiny**
- kojenci – cévy přes fýzu do metafýzy – šíření zá.
- specifická (TBC) – periartikulár. osteoporóza, destrukce, absces v měkkých tk. s kalcifikacemi

- synovitis

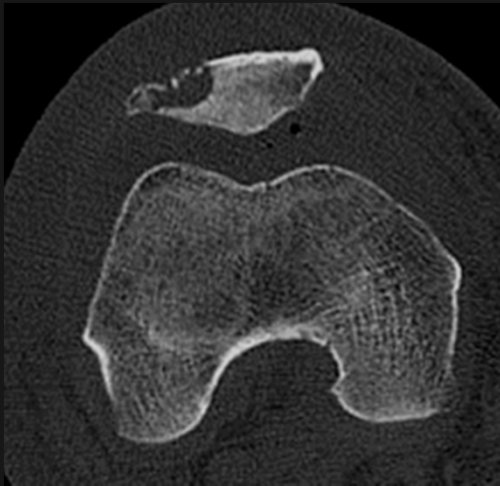

Gd

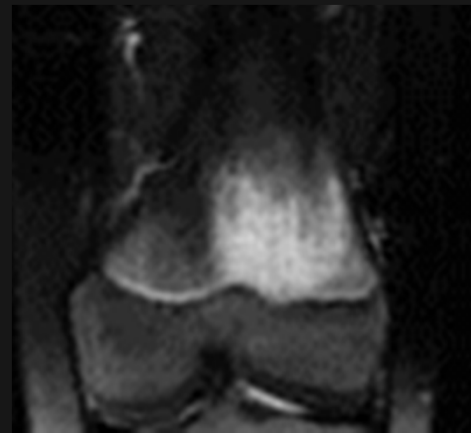
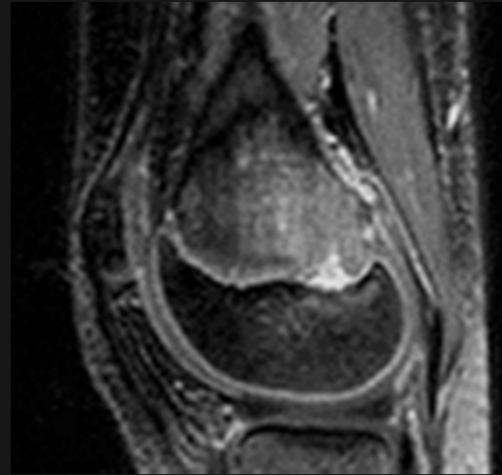
- osteomyelitis, absces, píštěľ

- následky - destrukce, ankylóza, sek. artróza

- metafyzární Brodieho absces

TBC gonitis - „Phemisterova trias“*

- pomalu probíhající zánětlivý proces:
  - granulomatózní zánět - osteolýza –
  - kaseifikace - absces s kalcifikacemi
- rozsáhlá perifokální **osteoporóza** *
- minimální periostální reakce, sekundární OM
- **destrukce** - zejm. v obl. úponů - perif. eroze*
- sekvestr vzácně, zúžení štěrbiny pozdně *
- měkkotkáňový **absces** s kalcifikacemi

Borelióza

- účinek borelií jako antigen + přímý septický účinek borelií + imunomodulační účinek borelií

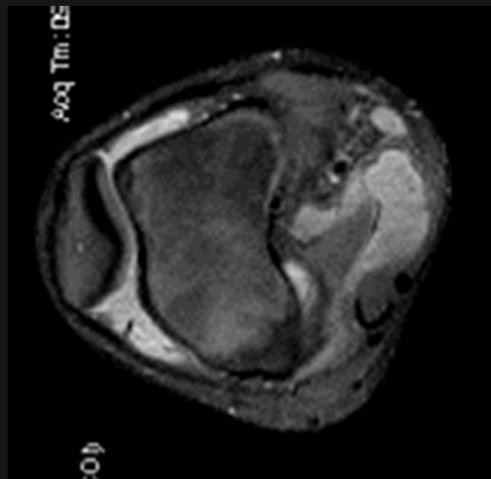
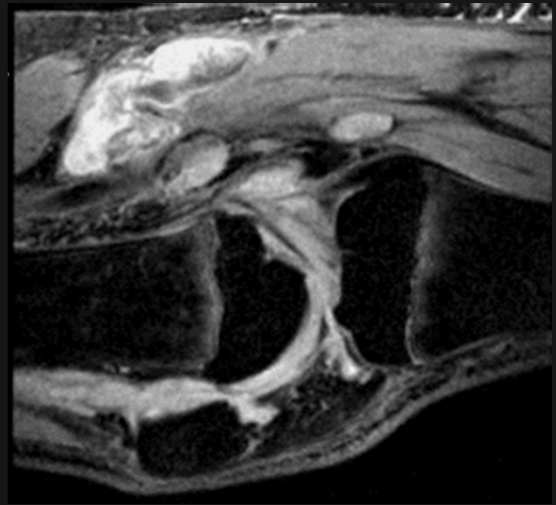
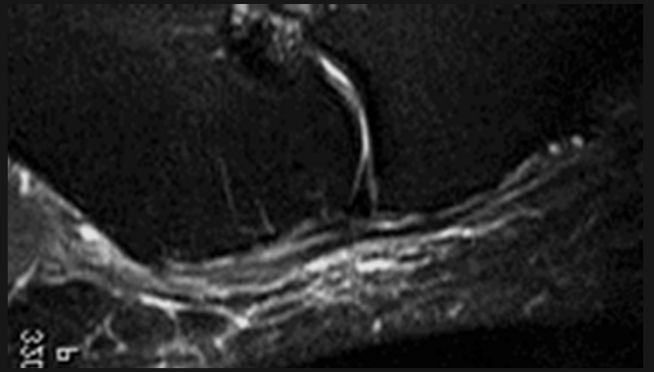
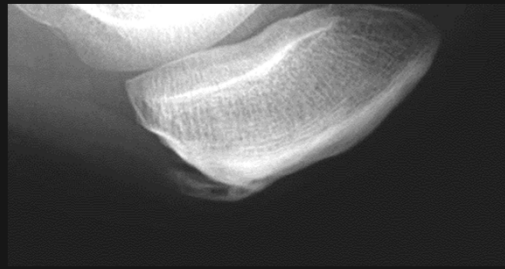
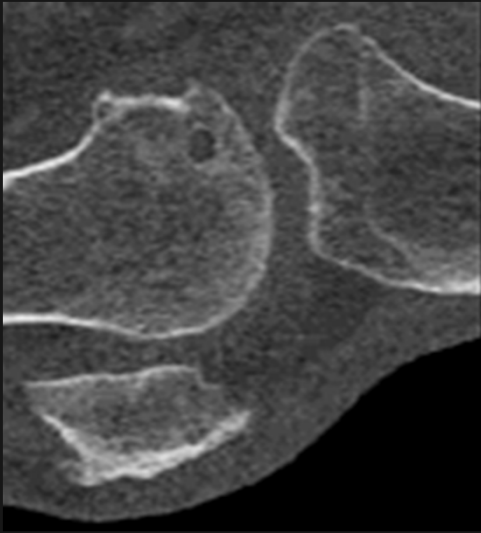
1. časná infekce

- ## 2. časná diseminace → ak. migr. myositis a **synovitis**

- ## 3. chronické onemocnění → záchvatovitá → persistující asymetrická chron. **mono/oligoarthritis** (koleno)

= synoviální **tekutina**, **destrukce** chrupavky, **eroze** marginálně i subchondrálně, ohr. **cystická ložiska**, **periostóza**, těžké **deg. změny**, **subluxace**, **RSDS**

- ## 4. post-lyme disease sy → autoimunní myopatie, **entezofyty** bez edému (~DISH), chondrokalcinóza

Inflamatorní gonitis

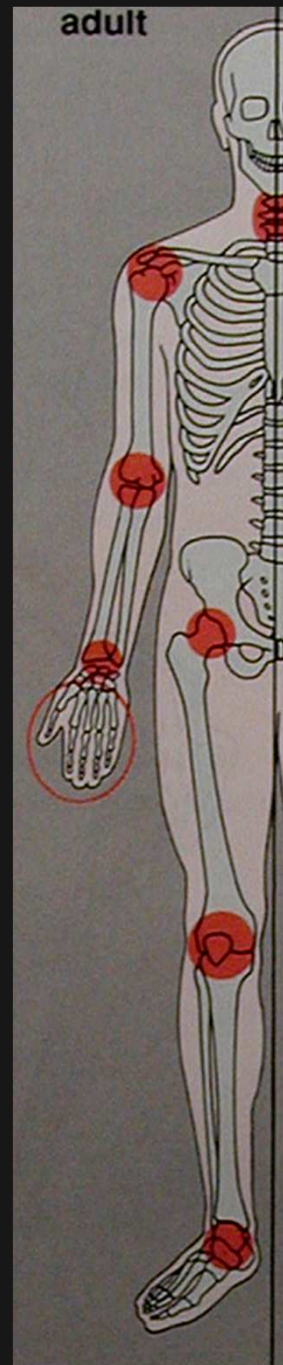
- revmatoidní artritida
- séronegativní spondylartritidy
  - ankylozující spondylitis = m. Bechtěrev
  - psoriatická artritida
  - reaktivní artritida (Reiterův syndrom)
  - enteropatické artritidy
- juvenilní idiopatická artritida (JIA=JRA)
  - systémová onemocnění - polyartikulární
  - syn. výstelka aktivovaná imunitní reakcí

Revmatoidní gonitida

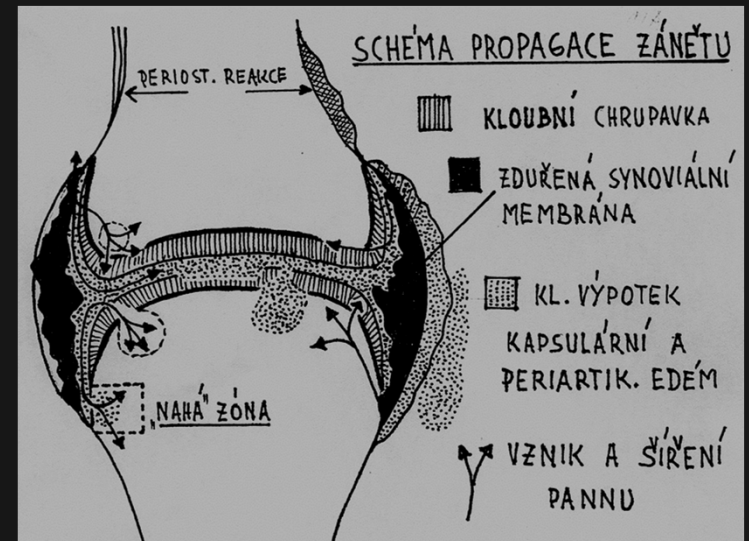
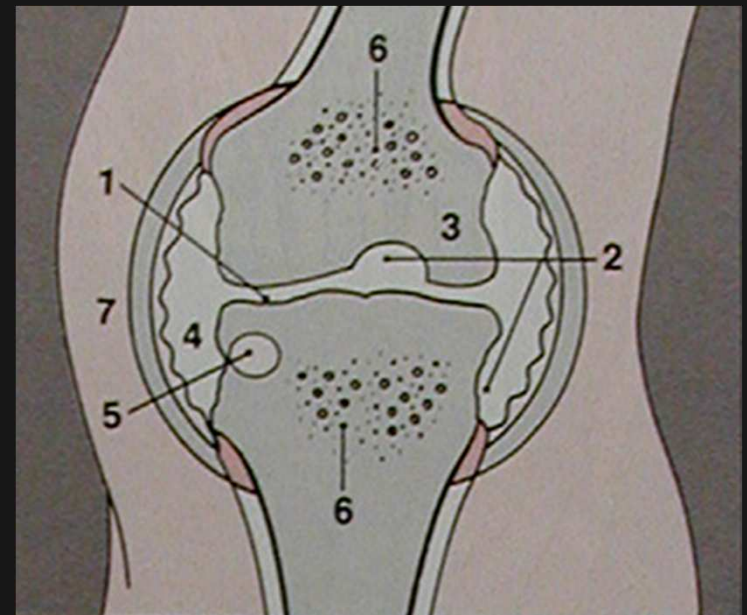
- ženy
- RF séropozitivní
séronegativní

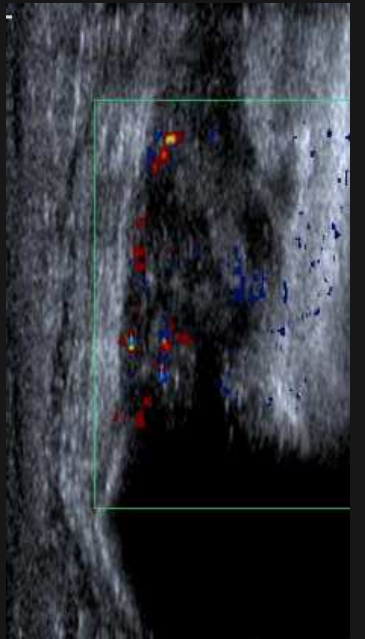
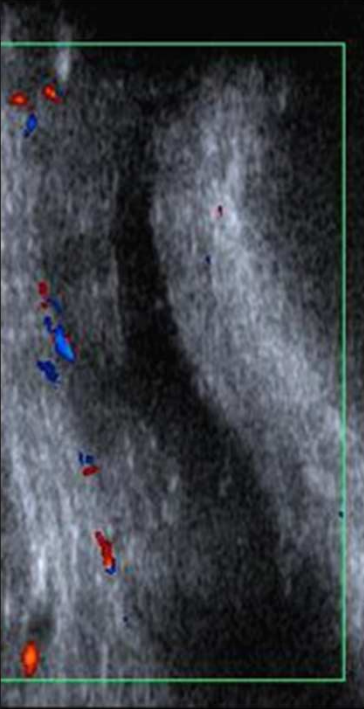
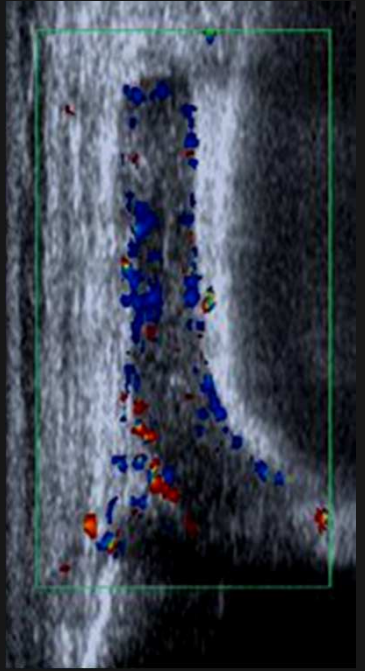
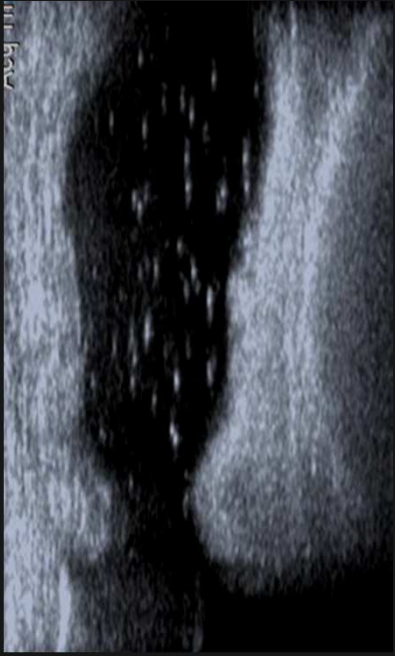
stádia podle Steinbrockera:

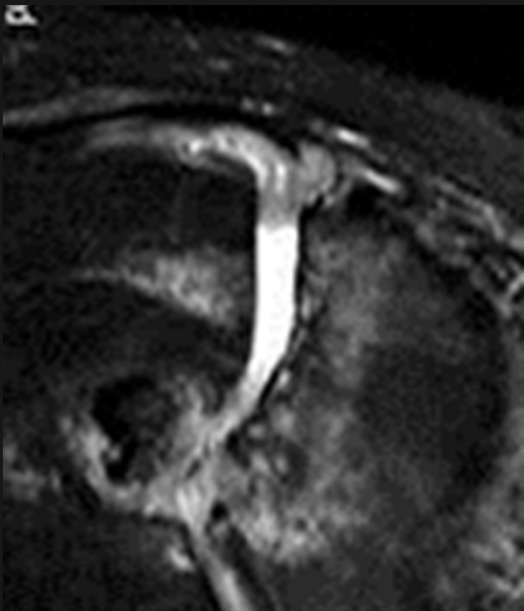
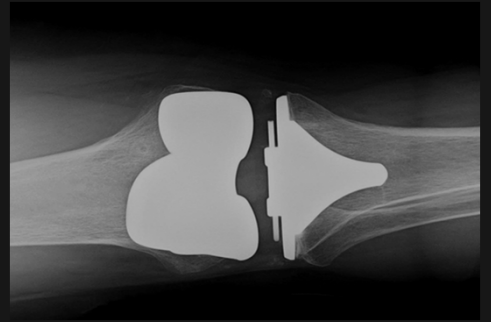
- I. osteoporóza
- II. změny periartikulárních měkkých tkání
- III. zúžení kloubní štěrbiny, eroze, subluxace
- IV. ankylóza

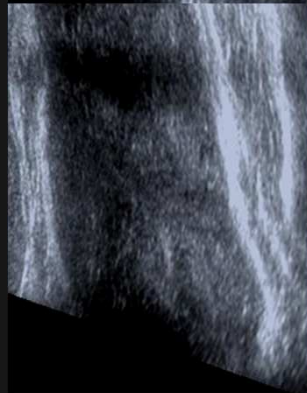
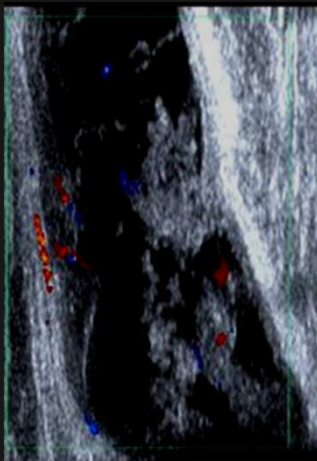
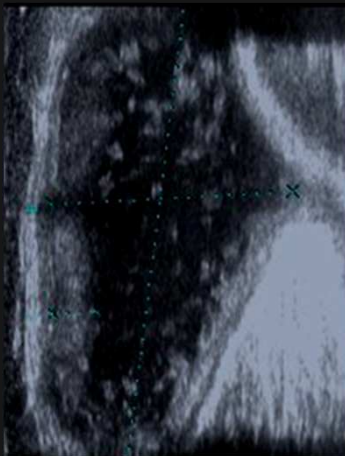
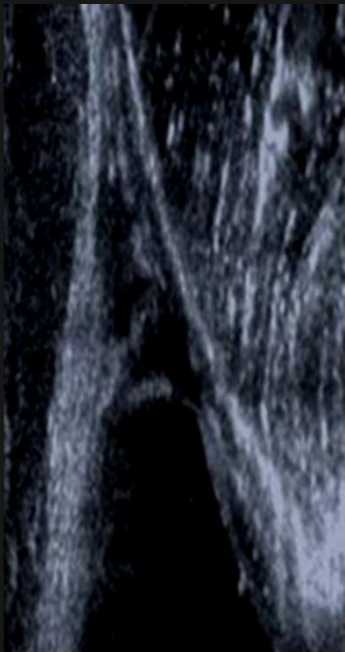
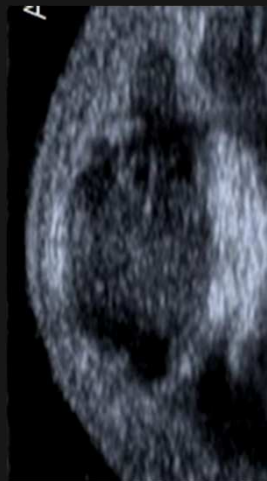
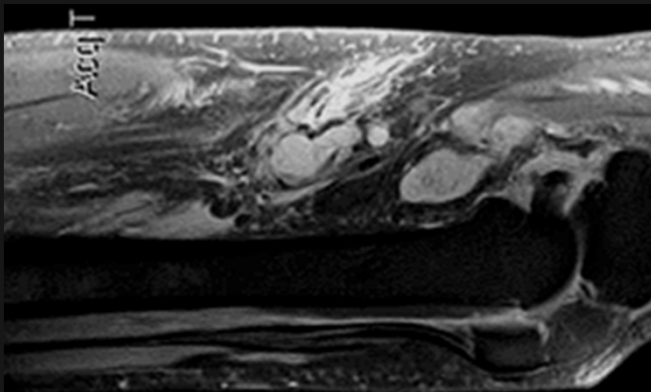
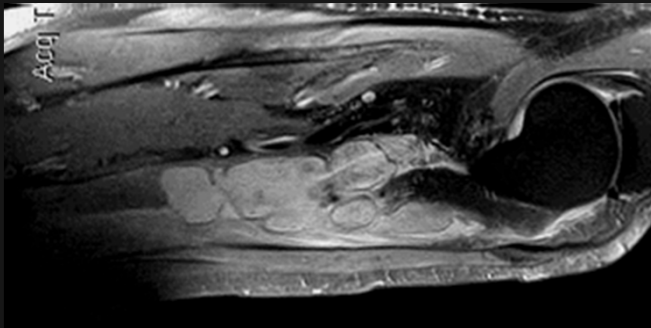
- **synovitis**
- periartikulární **porosa**
- **marginální eroze**
v nahých zónách
- **zúžení kl. štěrbiny**
- valgozita / varozita
- objemná prosakující
Bakerova cysta
- revmatoidní uzel

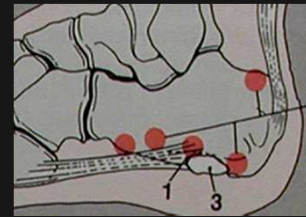
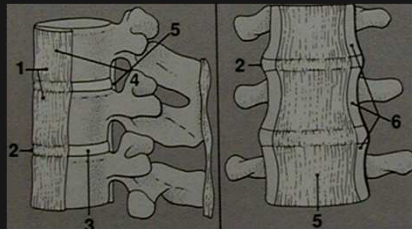

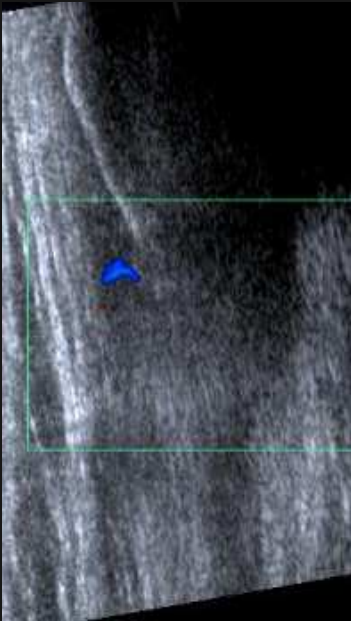
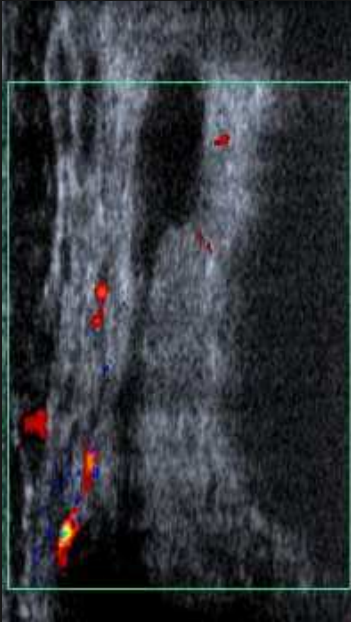

Gonitis při m. Bechtěrev (ankylosující spondylitis)

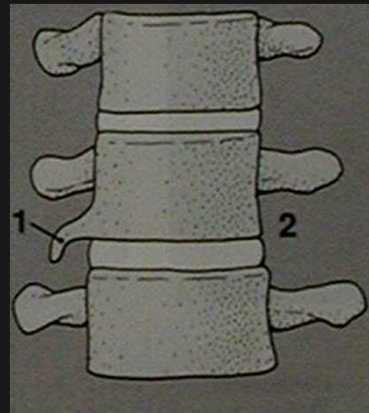
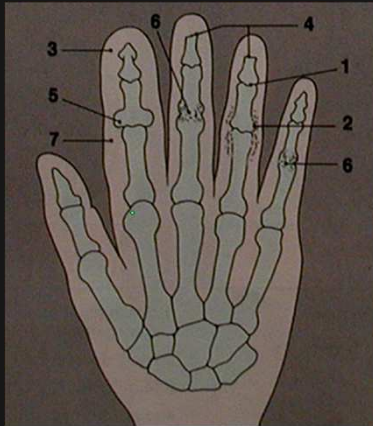
- častěji muži

- axiální skelet, asymetrická oligoartritis:
kyčle, rameno, koleno
- entesitis MRF na bazi pately
- edém, hyperemie úponů
- entezofyty

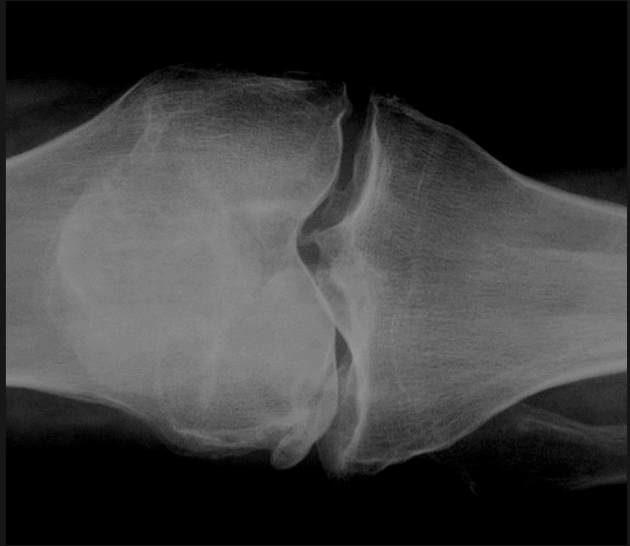
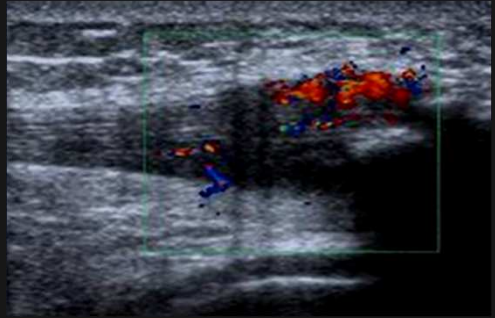
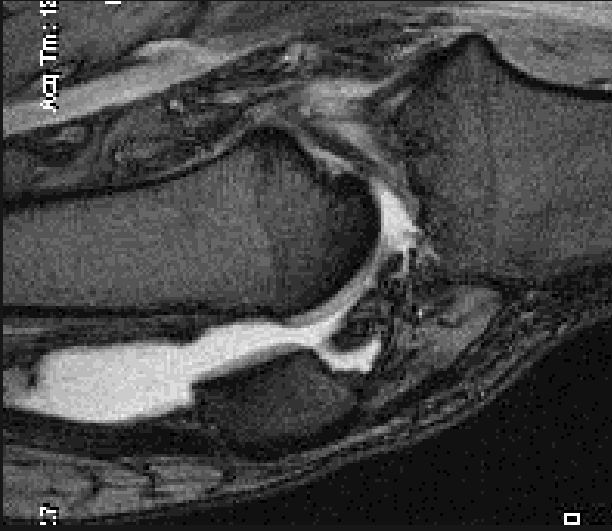
2

Psoriatická gonitis

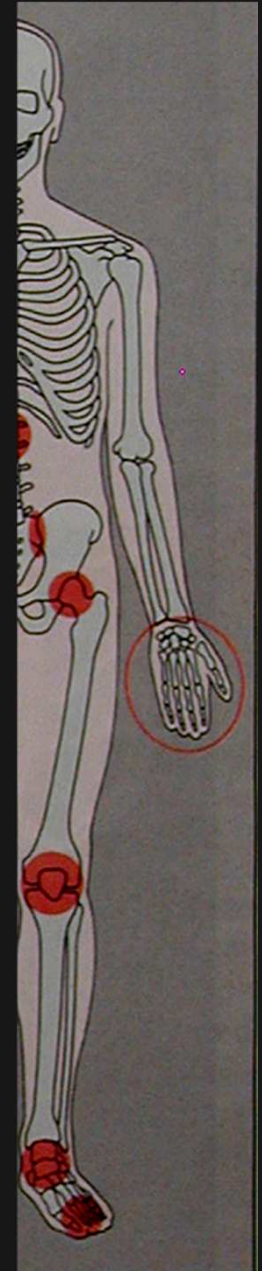
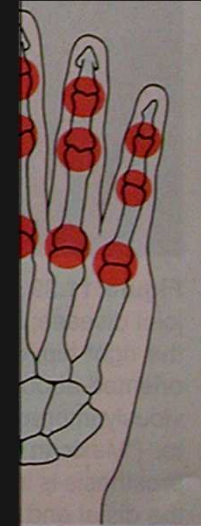
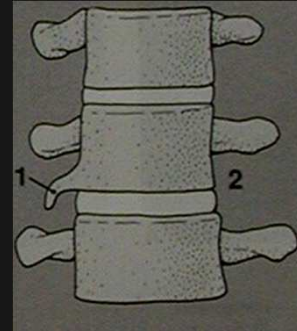
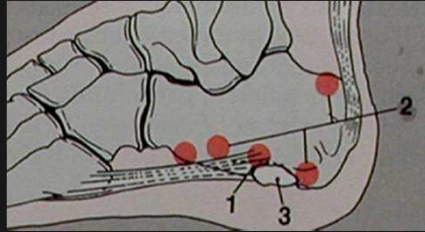
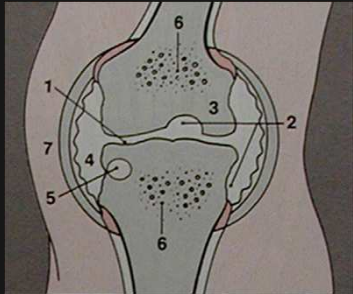

- více muži
- i před lupénkou
- ax. skelet, ruce, asymetricky velké klouby

- entezopatie MRF na bazi pately a lig. patellae: edém, hyperemie úponů, entezofyty
- synovitis
- destrukce: eroze, zúžení kl. štěrbiny
- v okolí kloubu: tenosynovitis, bursitis: B. cysta

Reaktivní gonitis (Reiterův sy)

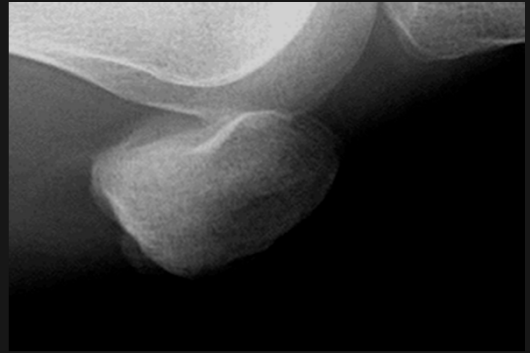
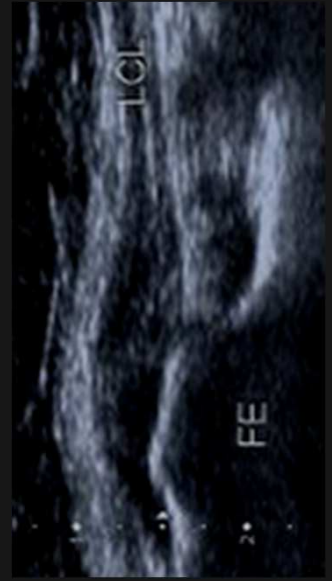
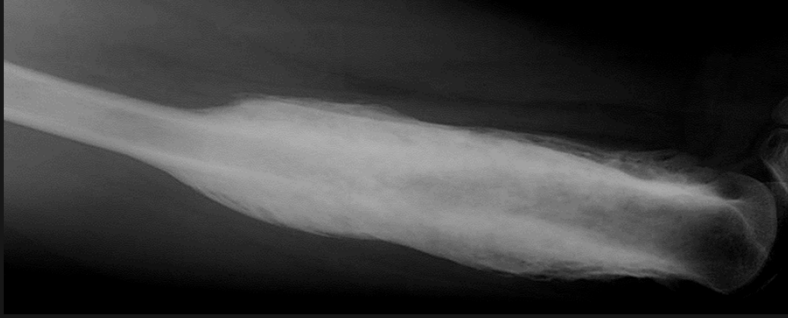

- muži
- urethritis, conjunctivitis
- erozivní artritida (velkých)
kloubů DKK jako RA
- entesitis úponů jako PsA

Enteropatická gonitis

- m.Crohn, ulcerosní colitis,
m.Whipple, střevní anastomomy

- muži ve 4. a 5. dekádě
- aktivita úměrná aktivitě střevního postižení
- **nedestruující / destrující mono/oligoartritis**
- axiální postižení a **entezofyty** jako AS
- osteopenie, malý vzrůst
- **septické postižení** kk. a měkkých tk.
- **tendinitis**

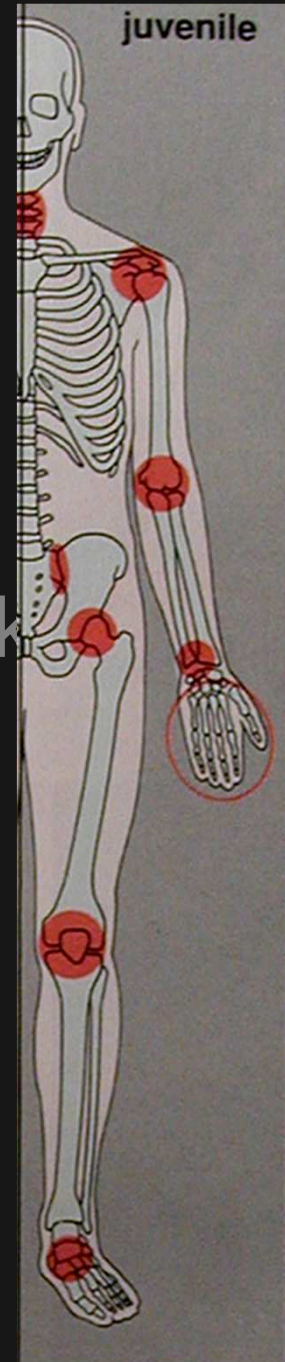

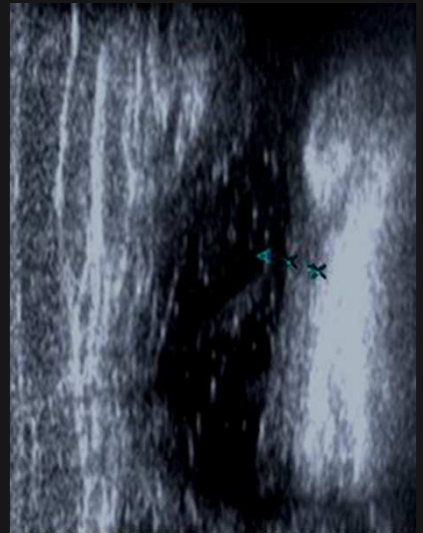
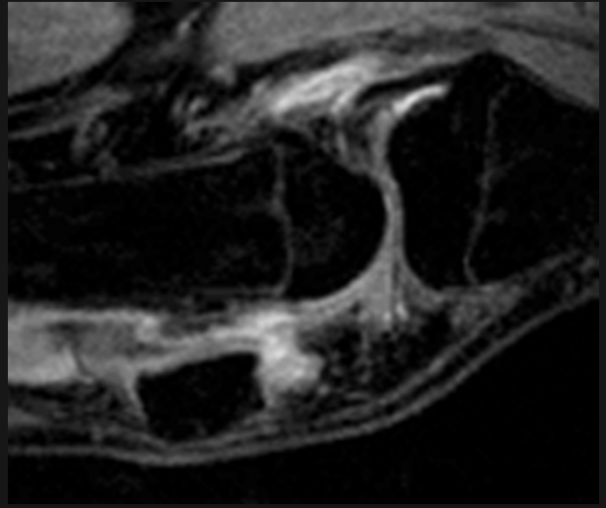

Juvenilní idiopatická gonitis

(Stillova nemoc, JIA = JRA)

- děti, pubescenti, adolescenti
- předchází ostatním spondylartritidám
- oligoartritis: koleno, hlezno, loket, SI k
drobné klouby
- synovitis, zúžení kl. štěrbiny, (eroze)
- tenosynovitis a entesitis
- časný uzávěr růst. št., nadměrný
růst epifýz → tvarové deformity

Gonitis v rámci Difúzních onemocnění pojiva (kolagenóz)

- systémový lupus erythematosus (SLE)
- systémová skleróza = sklerodermie
- polymyositis a dermatomyositis

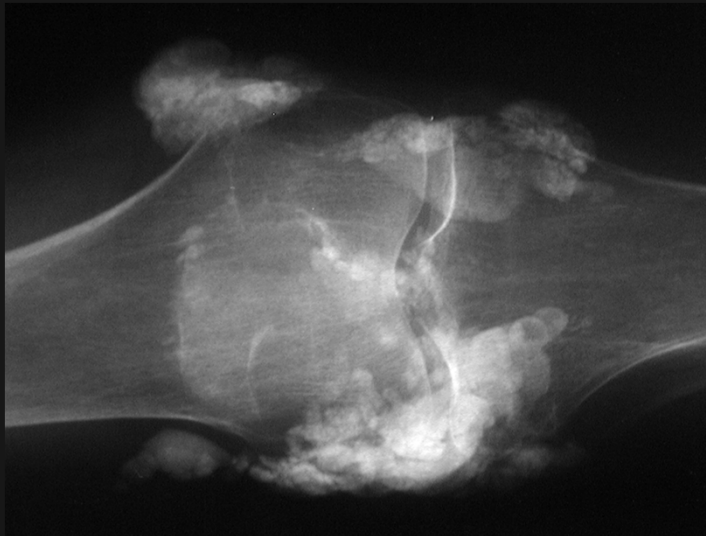
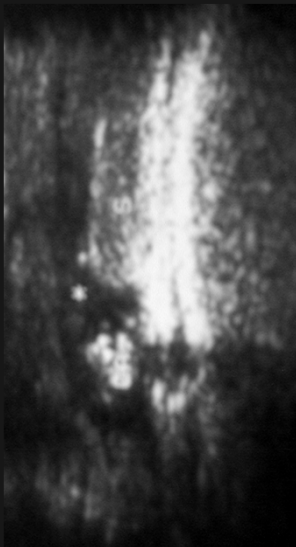
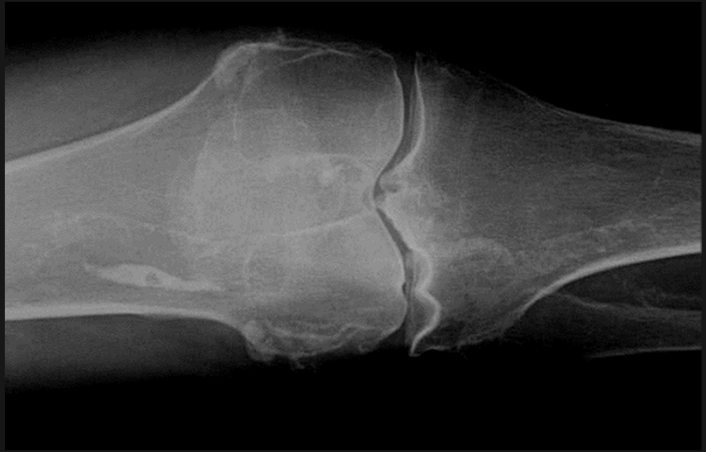
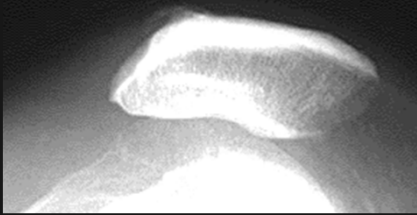
Gonitis v rámci SLE

- symetrická polyarthritis měkkých struktur kloubů = volně reponibilní **kontrakury**
CMC a MCP kloubů a IP kl. palce, koleno
- deformující **neerozivní artropatie**
- **tlaková redukce chrupavky**
- destruuující artritida, septická artritida
- **avaskulární nekrózy**
- **kalcifikace** v měkkých tkáních
- atrofie měkkých tkání

Gonitis při sklerodermii

- mladé ženy
- chron. zá reakce kolagenních vláken
- drobné klouby a kosti, koleno, měkké tkáně
- subkutánní, periartikulární, intratendinosní **kalcifikace**
- změny tl. kůže / podkoží, **kontraktury**
- **synovitis, destruktivní artritida**, akroosteolýza
- CREST sy: „**calcifications, Raynaud's phenomennon, esophagus, scleroderma, teleangiectasia**“

Gonitis z cizích těles

TEP – metalická synovitis

silikonová synovitis

- **synovitis** indukovaná drobnými pilinkami kovu vzniklými abrazí protézy
- **granulom z cizích těles**
- uvolnění TEP

syntetická náhrada ACL

- **synovitis, artrofibróza**

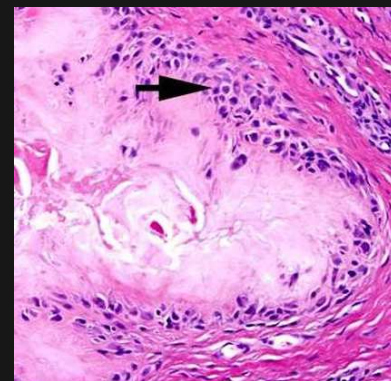
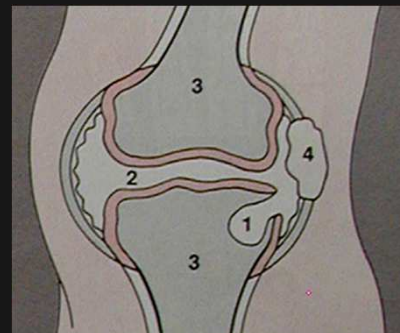

Metabolické a endokrinní artritídy a artropatie

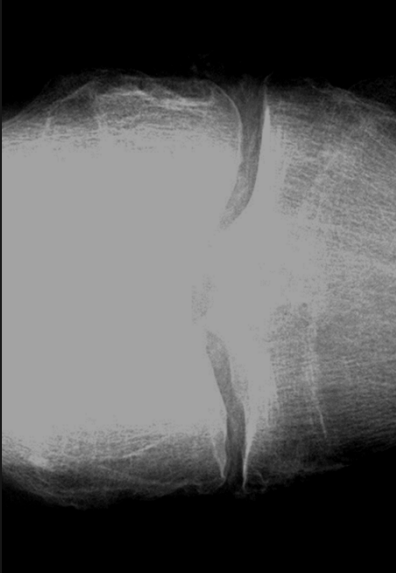
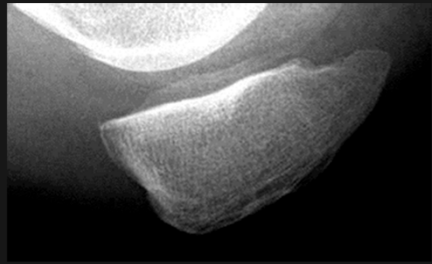
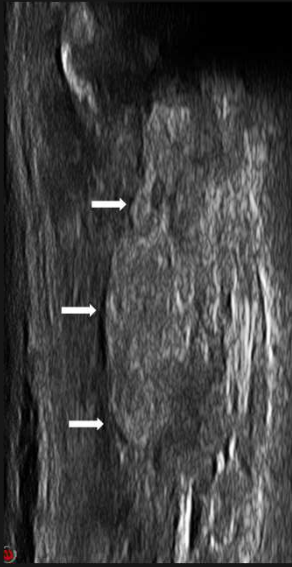
- dna
  - CPPD a HADD
  - hemochromatóza
  - ochronóza = alkaptonurie
  - akromegalie
  - amyloidóza
  - hemofilická artropatie
  - hyperparathyreóza
- } krystalické

Dna

- více muži > 30 let
- natriummonourátové krystalky →
v synoviální výstelkce a tekutině, v chrupavce,
v měkkých tkáních (šlachy, bursy, podkoží)
- asymptomatická hyperurikemie
- až > 6 let bez RTG nálezu
- ak. recid. monoartikulární **arthritis**
(MTP I. , malé a velké klouby)
- chr. depozita + granulomy: **tofy**
- sek. mono/oligoartikulární **artróza**

- **synovitis**
- **chondrokalcinóza** povrchu chrupavky **UZ**
- tofy periartikulární → eroze / osteolyt. ložiska: sklerotický lem, převislý okraj, zachována subchond. lamela, $\uparrow\downarrow$ T2, bez osteoporózy
- **tofy** - v měkkých tk.: prepatelární burza, šlachy extensorů (rpt.) $\pm$ **kalifikace**, **UZ** hyperechogenní, $\pm$ T1, $\pm\downarrow$ T2, hypoechogenní lem s $\uparrow$ T1 FS Gd
- **entezofyty**, obláčkovitě **kalifikovaná ligg.**
- **periostóza**, intraossární a kožní kalifikace, ankylóza, kostní infarkt, kostní hypertrofie

Chondrokalcinóza

- koleno, rameno, zápěstí, dens C2
- může být: primární

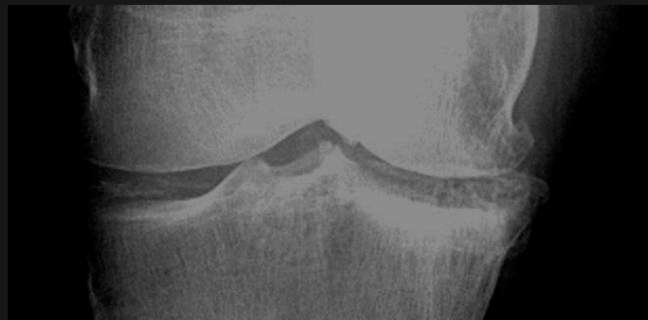
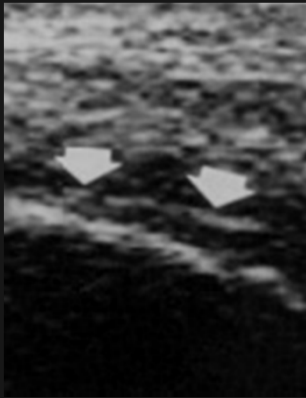
asociovaná s artrózou,

Charcotovým kl, DM, hemochromatózou,
hyperparathyreózou, dnou, Wilsonovou
chorobou, ochronózou, hypofosfatázií

- kalcium pyrofosfát dihydrátové krystalky
  - v synov. tekutině
  - v hyalinní i vazivové chrupavce
  - v kloubním pouzdru

- asymptomatic chondrocalcinosis

linear calcification of cartilage, calcification of menisci and periarticular soft tissues, changes ~ arthrosis, enthesophytes

- CPPD ak. arthritis = pseudogout

ak. zánětlivé ataky → ne/destrující arthritis

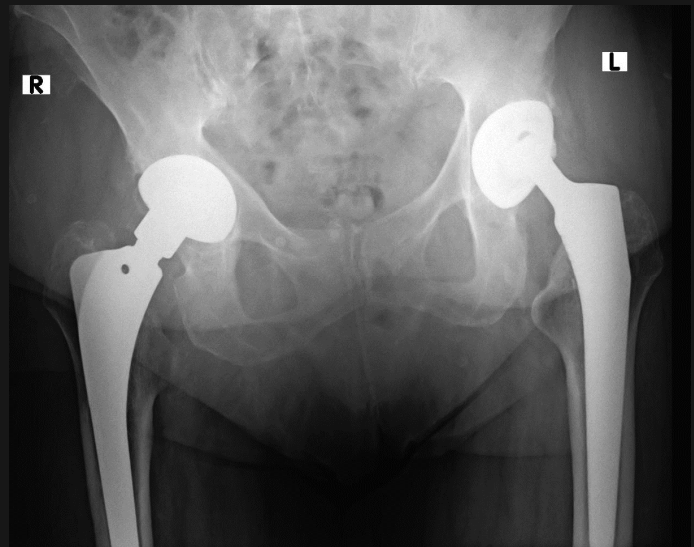
HADD

- kalciumhydroxyapatitové krystalky – bolestivá **depozita** ve vazivových strukturách
= periartikulární kalcifikace v kl. pouzdru, burzách a šlachách ramena, m.longus colli aj.
- eroze, artróza, reaktivní osteoskleróza
- **ak. monoartikulární destruuující artritida:**
„Milwaukee shoulder sy“ – koleno: **synovitis**,
sanguinolentní synov. tekutina, **fragmenty**,
eroze subchondr. centrálně, poróza, ankylóza

Hemochromatóza

- porucha met. železa nebo zvýšený příjem
- destrukce chondrocytů železem
- kyčle, 2.-3. MCP kloub – **chron. ztuhlost**
- koleno – **záchvaty akutní artritidy** →
fragmentace chrupavky, artrosa, AVN,
subchondrální skleróza, **chondrokalcinóza**
menisků, kloubní chrupavky

1949

Artropatie

Amyloidóza (primární / sekundární)

- depozita amyloidu (fibrózní bílkovina séra)
- měkkotkáňové masy ± kalcifikace
- eroze a osteolytická ložiska, synovitis

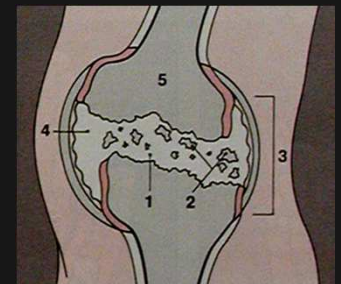
Hemofilie

- opakovaný hemarthros: ↓GE (hemosiderin)
- synovitis, sideróza, eroze, pseudotumory
- sekundární artróza, čtvercovitá patella
rozšíření interkondylární fossy

Neuropatie - Charcotův kloub

- insenzitivita k mikrotraumatům + destrukce ligg.
- synovitis, sub/luxace, subchondrální fraktury, fragmentace
- bizarní periartikulární kalcifikace

Závěr

- rozmanitá etiologie, překrývající se obrazy
→ vymezená dif. dg.
- zúžení kloubní štěrbiny
eroze – lokalizace a morfologie
periartikulární flegmóna a absces
entezofyty
kalcifikace – lokalizace a morfologie
měkkotkáňové masy
hemosiderin
- kombinace zobrazovacích metod
nálezy v jiných oblastech a anamnéza

